

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSRE:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, november 25.

Száztizezer hadifoglyunk van.

BUDAPEST: A főhadiszállásról jelentik: Orosz-Lengyelországi csata kemény hidegben mindkét részről nagy eréllyel folyik tovább.

Csapataink több támaszpontot elfoglaltak, különösen Wolbrom felé és Pilica község mindkét oldalán tért nyertek és ismét számos foglyot ejtettek. Egyébként a helyzet változatlan.

A monarchia belsejében ezidőszelint 110,000 a hadifoglyok száma, közöttük 1000 tiszt. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Orosz hazugság német tábornokok elfogatásáról.

Berlin. Nagy főhadiszállásról jelentik: Keleti hadszíntéren a helyzet még nincs tisztázva.

Kelet-Poroszországban oszlopaink tartják a tavak melletti és tavaktól északkeletre lévő hadállásaikat.

Lengyelország északi részén, ott folyó új harcokban még nincs döntés. Lengyelország déli részében Ozenstochau környékén áll a harc.

Déli szárnyon Krakótól északra támadás előrehalad.

Hivatalos orosz jelentés, mely szerint Lievert és von Pannowitz tábornokokat elfogták volna, tisztára koholmány, előbbi Berlinben van, utóbbi oszlopai élén. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Angol hadihajók a flandriai harcban.

Berlin, november 24. Nagy főhadiszállás jelenti: Angol hajók tegnap is megjelentek flandriai tengerpart közelében és bombázták Lomberszydet és Zeebrugget. Csapatunkban csak kevés kárt tettek. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az újabb orosz betörés.

Arad, november 24.

Nem vagyunk annyira kislelkűek, hogy kétségbeeséssel fogadjuk a hírt, a mely a vezérkari főnök helyettesének tegnapi jelentéséből kitetszik: hogy a Kárpátok szorosai, a melyek egy ízben már tanui voltak az oroszok csufos visszavonulásának, e pillanatban újra nem szabadok az ellenséges csapatoktól. Az összes hadviselő államok közül Anglia az egyedüli, amelynek területén — még — nincsenek csatateretek. Magának Németországnak földjén — Keletporoszországban és Elzászban — nagy pusztítások nyomát hagyták az ellenséges betörések. Orosz-Lengyelország területének nagy része szintén beleesett a hadműveletekbe. Ha jobb is lett volna számunkra, nem lehetett föltétlenül remélnünk azt, hogy Magyarország területe mindvégig szűz marad a harcoktól, a harcok nyomában járó kikerülhetetlen pusztításoktól.

A háború: háború. A háborúnak végcélja pedig nem az, hogy az ország területét egy bakkanos-sarokkal ne engedje érinteni, hanem az, hogy az ellenséget minél gyorsabban és minél teljesebb módon megsemmisítse. Ha ennek a célnak segítségére van az, hogy az ellenséget a magunk területére beocsássuk, az ő tulerejének levezetésére, gyöngítésére réseket nyisunk, akkor ezen nem lehet fennakadnunk. Bizonyos, hogy az ország lakóinak egy részét ez súlyosan érinti és kétségtelen, hogy minden kárt, veszedelmet, a mely a haza lakóit éri, maga a haza is megszenved. De ha katonáink vérének se kimélhetjük a háborúban a végletekig, a ha a nemzetre kényszerített háború fiatal véreink, tartalékosaink és öreg népfelkelőink egy részének elpusztulását

és szenvedéseit hozza magával: akkor nem lehet a kimélet a mindenben felülemelkedő szempont.

Az oroszok újabb betörése a Kárpátokon nem olyan tény, a mely a háború sorsának eldöntésére hatással lenne. A döntő csatáknak Orosz-Lengyelországban kell lefolyni. Hogy az oroszok, a reájuk váró kudarc tudatában, újra átlopózkodnak a szorosokon, ennek ép úgy tüntető jellege van, mint az első pörül járt kozáklátogatásnak. A letört, nagy részében megsemmisített szerb hadseregnek hónapok óta hazudják, szemtelen állhatatossággal, hogy „az oroszok már Berlinben és Budapesten vannak”. A mikor a szerbek között már az utolsó katona is tudja, hogy mennyire bányu áztatás ez, a mikor a szerbek belátják és beismerik, hogy az oroszok segítségére nem számíthatnak, — akkor a cár újra egy kis kárpáti betörést rendeztet, hogy az elcsüggedt, becsapott szerbekbe legalább ennek hírével öntsön lelket.

Nekünk nincs okunk az ilyen szándékot mindjárt az elején meghiusítani. A multkori betörés alkalmával meggyőződünk arról, hogy a Kárpátokat nemcsak maguk a Kárpátok védik meg, de elegendő számú és kellően elhelyezett csapataink is. Ha a szorosok egy része az oroszok kezébe jutott, ez számunkra megint pünkösdi királyság lesz. És újabb kiütésük csak siettetni fogja a cár csapatainak eddig is erőteljes pusztulását és azt, hogy az egyesült német-osztrák-magyar seregek rajtuk végső győzelmet vegyenek.

A kutnói győzelem színhelyén.

— Antón Hindenburg seregének frontja mögött.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 24.

Dr. Hans Böhm, a Berliner Tageblattnak a Hindenburg hadseregéhez küldött haditudósítója írja:

— A haditörténelem megint híressé tett egy jelentéktelen helységet, amelynek létezéséről is csak kevesen tudtak idáig. Kutnó, Hindenburg legutolsó szép sikerének színhelye kis orosz-lengyel városka, a Thorn és Varsó közti vasútvonalon eldugva fekszik, körülbelül száz kilométernyire a határtól, a fele uton. A vonat még nem közlekedik és így, ha a hálósapkás lengyel parasztok csigalassúságban döcögő rozoga járműveitől eltekintünk, az automobil az egyetlen közlekedési eszköz.

A Wreschentől Stralkowo határvároskán keresztül keleti irányban Lengyelországba vezető országúton a csata utáni napon, különféle szekereken szalmára fektetve sok német sebesült jön velünk szembe, mert a front élén lévő kórházak mind tele vannak és azokat a sebesülteket, akiket szállítani lehet, a legrövidebb idő alatt Németország belsejébe kell vinni. Csakhamar feltűnnek az első foglyoszállítmányok is. Végtelen hosszú kigyózó sorokban sok ezer ember, akiket nyugat felé szállítanak. Téli ruházatuk még nincs, legtöbbje még a zöld vászonkabátot viseli és csak kevesnek van efelett hasonló szintű prémes bundája. Sok zakmányolt orosz lovat is visznek, hogy Németországban értékesítsék.

Míg a falusi lakosság javarészt lengyel, addig a városokban majdnem kizárólag csak zsidókat látni. Az ismert zsidó típus, hosszú taffánban, kis fekete sapkával, borzalmasan piszkosak. A legtöbbje elég jól beszél németül, bár erős zsargonban. A német katonákhoz nagyon barátságosak, de ez nem akadályozza meg őket abban, hogy ahol lehet, kis hasznót is huzzanak. Alkalom van hozzá elég, mert a németek bevonulása után igen élénk a forgalom. A szabad vásártéren, az ut soha el nem takarított sarában kis asztalkák mögött férfiak és asszonyok állnak sárgaréz teaőzövel, néhány megrepedt pohárral és piszkos süteményekkel. Zürzavaros kiáltásokkal kínálják a konkurrens portékáikat:

— Katona ur, tán csak iszik egy teát. — Ezt a téstát nézze, nagyon jó, én mondom magának. — Mit fogaszt az ur, akar valami meleget? — Gyerekek szaladgálnak ide-oda, egyik mosdatlan kezükben valami porhanyós süteményfélét árulnak, amit azonban addig nem adnak ki a kezükből, amíg a másikba nem tesz be a pénzt. A katonáink odaállnak az asztaljuk elé, tíz pfennigért töltetnek a világosbarna folyadékból és alaposan megmondják a véleményüket, ha a kereskedő keveset ad vissza, vagy orosz pénzdarabokat próbál belecsempészni a visszajáró pénzbe.

Kolóban egy nagy csapat orosz foglyot szállásoltak el éjszakára a templomépületben, reggeli szürkületkor kihozták őket és sorba állították. Hogy könnyebben megszámlálják őket és az uton is jobban ellenőrizhessék, az egész társaságot négyes sorokban rendezték. De ez nem ment olyan egyszerűen és soknál erélyes fellépésre volt szükség, amíg megértette, hogy hová álljon. Véletlenül a városka néhány lakosa is a foglyok között volt. Polgártársaik viharosan üdvözölték őket és gratuláltak fog-

ságbajutásukhoz. Örömben odabozták felesleges készleteiket, hogy a foglyoknak legyen utközben mit enni, kenyeret, húst hoztak és kicsi csupokat, amelyeket poharaknak használtak. A kiéhezett oroszok hangos ordítással rohantak rá a felajánlott holmikra és tülekedtek, hogy hamarabb hozzájussanak, jöllehet épen az imént kaptak erős krumplicevest. Mikor a szállítmány már elindult, még mindig érkeztek lélekszakadva zsidók, ajándékokat hozva. A zakmányt az oroszoknak kellett vinni és pedig két ember húzott egy gépfegyvert, huszan egy ágyut.

Az utolsó napok harcái még nem értek véget, mert már Koló mögött erős ágyudörgés üti meg a fülünket. Csapatunk ezen a vidéken olyan gyorsan haladtak előre, hogy a gyalogságnak legtöbbször nem volt ideje lefeküdni, hanem állva vagy térdelve tüzeltek a menekülő oroszokra. A tüzéségünk sem jutott hozzá, hogy szilárd pozíciót foglaljon el és belője magát, mert már néhány lövés után mindig tovább kellett haladni előre. Az ut mentén lévő lövészárkok is üldöző seregeink gyors tempóját mutatják, mert nincsenek rendesen kiépítve, hanem csak felületesen felhányt, alacsony árkok. A vidék nagyon mocsaras. Az országút sok keskeny szűkséghidon vezet keresztül, amelyet utászaink a legnagyobb gyorsasággal állítottak helyre, még pedig olyan erősen, hogy a legnehezebb teherkocsik is több tonnás súlyukkal keresztül tudtak menni rajtuk, legalább lépésben. Az utászok a hidak helyreállításánál nem könnyű munkát végeztek, mert a hidak elrombolói alapos munkát végeztek — német munkát. Mikor ugyanis hadseregünk Varsó és Ivangorod felé való előnyomulása után új csoportosulásra vonult vissza, használhatatlanná tett minden vasutat és hidat, hogy lehetetlenné tegye az oroszoknak, hogy csapatainkat követve megakadályozzák, vagy megzavarják az új csoportosulásban.

Kutnóban is több hid össze van rombolva és kerülő uton kell a déli elővárosba jutni. A nagy, fehérfedelű állomásépület elhagyottan áll, a törött ablakokon át besüvit a jeges novemberi szél. A város szűk utcáin kevés lakos van, a legtöbbben bizonyára elmenekültek. Az oroszok állítólag sok zsidót kivégeztek azalatt a rövid idő alatt, amíg magint birtokukban volt a város, olyanokat, akikről azt mondták, hogy a németekkel barátságosan bántak.

A fülünkig jutó ágyudörgés közepette megérkezünk a legutolsó napok véres harcainak színhelyéhez. Az oroszok itt kétségbeesett ellentámadást kíséreltek meg frontunk ellen, amely azonban csakhamar összeomlott és aztán már nem bírták tovább tartani magukat. Hosszú sorokban fekszenek most itt, az arcuk olyan zöldes-sárga, mint az uniformisuk, most fogják eltemetni őket. A mi halottainkat — szerencsére nem voltak sokan — már tegnap eltemették. Egy sírdombon kis kereszt ezzel a felirással: „A . . . ezred két altisztje és huszonegy embere vitézen és kötelességtudóan elesett itt a hazáért.“ Az elesettek fegyvereit szigorú katonai őrizet alatt parasztok szedik össze és nagy társzekereken szállítják tovább. Az enyészet irtózatossága követ még sokáig, amikor visszafelé fordulunk, más uton, mint ahogyan jöttünk. Elhaladunk egy hely mellett, ahol heves tüzérpárba folyhatott. Óriási gránátverte lyukak az amugy is siralmas állapotban lévő uton, szétforgácsolt fák, kilőtt lövegek, mély keréknyomok, borzalmasan összeroncolt lovak hullái mutatják, hogy itt harc folyt.

Tengeri csata sötétségben

(Hogyan pusztultak Chilénél az angol hajók? — Angol jelentés.)

Távirati tudósítás.

Amsterdam, november 24.

A Glasgow nevű angol páncélos hajó kapitánya az angol admirálisához jelentést küldött a chilei partok közelében lejátszódott tengeri ütközetről. A Glasgow november 1-én 9 órakor hagyta el Coronellt, hogy a Good Hope és Oranto nevű hajókkal egyesüljön. Két órakor jelentette a Good Hope, hogy drótnélküli táviratok szerint egy ellenséges hajó északi irányban halad előre. Parancsot adtunk, hogy észak-keleti irányban fejlődjünk vonalba. Tizenöt csomó sebességgel haladtunk és négy óra husz perckor délután kis füstoszlopokat láttunk a távolban. A füst három ellenséges hajó kéményéből szállt felfelé. Hajóink a Good Hope körül csoportosultak és háromnegyed óra múlva az egész kis flotta erősen kiterjesztett vonalban haladt előre. Az ellenség déli irányban haladt és szintén vonalat alkotott a Scharn horst és a Gneisenau hajókkal az élén. A távolság ekkor tizenkét tengeri mérföld volt közöttünk.

Hat óra tizenöt perckor este már tizenhét csomó sebességgel haladtunk és a Good Hope jelekkel adta tudunkra, hogy az ellenséget megtámadja. A nap eközben hátunk mögé került és ameddig világosság volt a Horizonton, nekünk volt előnyösebb a helyzetünk. Ekkor azonban még nem tudtunk tüzelni, mert a távolság tizenötezer yardnál nagyobb volt. Hét órakor lebukott a nap és ekkor nagyon megváltoztak a viszonyok. Hajóink ugyanis sötét árnyképek gyanánt rajzolódtak az utolsó nap sugaraktól még megvilágított felhőkre, keleten azonban ezzel szemben teljes volt a sötétség. Az ellenséget tehát nem tudtuk megfigyelni és a német hajók hét óra után három perccel tizenkétezer yard távolságból megkezdték a tüzelést. A Good Hope, a Monmouth és a Glasgow felelték, de miután mind sötétebb lett, a tüzelés ugyyszólván teljesen felesleges dolog volt részünkről. Az ellenség első lövései a Good Hopent és a Monmouthon tüzet gyújtottak.

Hét óra ötven perckor a Good Hope fölrobbant és a hajó teljesen elsüllyedt. A Monmouth szintén erős sérülésekkel kénytelen volt a part felé menekülni és ugyanezt sürgönyözte a Glasgownak is. Nyolc óra harminc perckor a Glasgow jelezte a Monmouthnak, hogy az ellenség üldözi a hajókat, de feleletet nem kapott. A Holdvilágnál az ellenséges hajók, amelyek gyorsan közeledtek, észrevehették, hogy a Glasgow nincs többé abban a helyzetben, hogy a Monmouth-ot segíthesse. Ezért tehát a legnagyobb gyorsasággal menekült, hogy a megsemmisülést kikertülje. Nyolc óra ötven perckor már egyáltalában nem látszóttak az ellenséges hajók és ugyanekkor megérkeztek az utolsó drótnélküli telegrammok a süllyedő Monmouth hajóról.

Naptárhirdetők

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Törökország harca Egyiptom függetlenségeért.

(A szultán győzelemért imádkozik.)

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, november 24.

Genéből jelentik: Clemenceau egy francia lapban nyilatkozott Törökország háborújáról és egyebek között a következőket írja:

— A háboru eddig csupán Európát érintette, most Ázsia is sorra kerül. Még három nemzet van, amely kívül esik a háboru érdekkörén: az Egyesült Államok, Spanyolország és Argentína. A többi semleges állam minden reggel újból megkérdézi önmagát, vajon naplemente előtt ne avatkozzék-e mégis be a fegyveres konfliktusba? Néhányan közülük úgy érzi, hogy számára még nem érkezett el a kedvező pillanat. Ez például áll elsősorban Olaszországra nézve. A nagy európai kérdést most komplikálta a nagy keleti kérdés, az orient kérdés azonban egyben európai kérdés is. Sem Franciaország Marokkóval, se Itália Tripoliszal egyáltalán nem felelősek a lezajlott Balkán-háborúért, amely történelmi szükségesség volt. Kisázsia összes kérdései most megoldást fognak nyerni. Clemenceau felhívással végzi cikkét, amelyben felszólítja a Balkán államokat, hogy feledjék el az egymás közötti differenciákat és a „közös szent eszme” érdekében ujtsák meg az entente hatalmainak protektorátusa alatt a Balkán-szövetséget.

Harcok Egyiptomért.

Berlin, november 24. A „Lokalanzeiger” amsterdami tudósítója jelenti: A Reuter-ügynökség londoni távirata szerint Egyiptomban az előrsők között jelentéktelen összecsapások voltak, a melyekbe a tevélaton harcoló csapatok is bekelegyedtek. Az angol jelentés szerint az angolok részéről tizenhárom ember eltűnt.

Konstantinápoly: Az Egyiptomból klutasított török főbiztos jelentése szerint az angolok ötvenezer embert koncentráltak Egyiptom védelmére. Ezek közül 30000 van a csatornánál, a hol nagyszámu nehéz tüzérséget is összpontosítottak. A török katonai szakértők szerint azok az intézkedések, melyekkel az angolok a törököknek a szuezi csatornán való átlépését akarják megakadályozni, elhibáztak.

Az orosz hajóraj veresége Sebasteopolnál.

PÉTERVÁR, november 24. (Szófián át.) Az orosz tengerészet vezérkar november 20-án a következőket jelentette: Tegnap egy sorhajódivíziónk a Fekete-tengeren, amikor az anatóliai part mentén tett elrkálútjáról Sebasteopolba volt visszatérőben, huszonöt tengeri mérőföldnyire a korsóni világlítótornyától, egy török hajóhadkülönítményt pillantott meg. Mindkét részről tüzelés kezdődött, amely tizennégy percig tartott. Az Eustafiy admirális hajónkat több lővés érte és súlyosabb sérüléseket szenvedett. Egy hadnagyunk és három kadét életét veszítette, valamint huszonkilenc matróz is. Egy hadnagyunk és tizenkilenc matrózunk súlyos sebeket szenvedett, öt matrózunk könnyebben sebesült meg.

Győzelemért imádkozik a szultán.

Konstantinápoly, november 24. A szultán ma a régi palotában résztvett a hadsereg és a flotta győzelméért mondott imákon.

Török kitüntetés a volt német admirálisnak.

Berlin, november 24. Souchon admirális a „Javus Sultan Selim”, az egykori „Goeben” hajó parancsnoka, mint Konstantinápolyból jelentik, különös kitüntetést kapott a szultántól. Az uralkodó, mint ritka ajándékot, aranykardot adott az admirálisnak kiváló képességei elismeréséül. Konstantinápolyban általánosan sajnálják, hogy a török flotta instruktori tisztségeit nem mindjárt német tisztekkel töltötték be, hanem előbb angolokkal próbálgattak.

Görögország fél a hadihajóktól.

Róma, november 24. A Giornale d'Italia írja: A New-York Herald egy athéni távirata szerint a smirnai kikötő parancsnoksága tévedésből nem engedte volna meg egy amerikai páncélosnak az öbölben való kikötést. A hadihajó kénytelen volt visszavonulni. Az Egyesült Államok kormánya táviratilag értesítette a hadihajó parancsnokát, hogy tartózkodjék minden meggondolatlanságtól, mely esetleg kényes helyzetbe juttathatná az Egyesült Államokat.

Kisebb orosz csapatok a Kárpátokban.

(Az átengedett szorosok. — Ujabb vereség vár az ellenségre.)

Távirati tudósítás.

Budapest, november 24.

Az oroszok lengyelországi és nyugatgalíciai balsikereiket a Kárpátokban próbálják némileg ellensúlyozni. Hadvezetőségünk egységes és céltudatos tervei mindennemű komolyabb akciót az oroszok részéről lehetetlenné tesznek és így kizárólag arról lehet szó, vajon az orosz csapatok kisebb, vagy nagyobb áldozatokkal fogják megfizetni elhamarkodott portyázásukat a Kárpátokban, ép úgy, mint két hónap előtt. Katonáink municióval, ruhával és élelemmel gazdagon ellátva nagyszerűen állják a telet, amelynek hidege telerakta hóval a Kárpátok ormait és lejtőit. A határvárosok zsutolva vannak csapatainkkal és így a lakosság teljesen nyugodt, mindenki folytatja a rendes életmódját, a tisztviselők helyükön vannak és a vasúti forgalom is zavartalanul folyik.

Az oroszok csak azon a két szoroson jutottak előre, amelyeket önként üritettünk ki, miután hadvezetőségünk a további hadműveletek szempontjából ezt szükségesnek és célszerűnek tartotta. Eddig csak kisebb ellenséges osztagok hatoltak előre, amelyeknek kitejldése a terepviszonyoknál fogva nagy nehézségekbe ütközik. Csapatainknak tehát csak az alkalmas helyet és időt kell megválasztaniok, amikor megsemmisítő csapást mérhetnek a hegyek közé beengedett orosz csapatrészekre.

Előcsatározások a betört oroszoknál.

Az oroszok kisebb előretolt csapatai egyes kárpáti hágókon, amelyekről csapatainkat terv szerint visszavontuk, nyomultak előre néhány kilométernyire a határon túl. Ott apró csatározások folynak, amelyeknek különös jelentőségük nincs és kizárólag az ellenség erőinek megállapítását célozzák, hogy mielőbb teljesen és véglegesen visszaszoríthatók legyenek.

Mármaros védelme.

Körösmező. A Kárpátok mármarosi részén hosszabb idő óta állanak seregeink. Az oroszok néhány nap előtt megkísérelték egy hely elfoglalását. Csapataink idejekorán észrevették a készülő támadást és gyalogsági rohammal több kilométernyire elkergették az ellenséget, amely aztán Delatynon túl megállott.

A hogynek megvédésével 40 kilométernyi távolságban a mármarosi határtól állanak csapataink.

A Kárpátok stratégiai védelmi vonala.

Budapest. Egy esti lapban katonai szakember így ismerteti a kárpáti helyzetet. A Kárpátokon át előretört nagyobb orosz hadsereg előnyomulását csakis a Nagymihály—Homonna—Sanok közti vonaltól nyugatra várhatjuk. Ez a sereg további előnyomulása folyamán egészen elszakad a Kárpátoktól északra levő orosz haderőtől és győzelme semmi befolyással nem lenne az ottani döntő harcokra. Ha azonban mi győzünk a döntő helyen a Kárpátokban, előnyomulásukat folytatva, lépésről-lépésre közeledünk a Kárpátokon túli seregeinkhez és a legteljesebb mértékben befolyásoljuk az ottani döntést, mert előretörésünk egyenesen az oroszok baloldalába irányul.

Ezeket a kedvező körülményeket eszeget sem rontja le az, hogy egyes kárpáti szorosok-

kat ideiglenesen az ellenségnek kellett átengednünk. A szóbanforgó szorosokon (uzsoki, verekei, tornyai, körösmezői) ugyanis csak kisebb orosz haderők nyomulhatnak át, amelyeket pedig a hegyekből való kibontakozásuk alkalmával — mint azt már tapasztalatból tudjuk — könnyű szerrel visszavetjük. Ne tulajdonítsunk tehát túlságos fontosságot egyes kárpáti szorosok feladásának, hanem bizakodással tekintsünk a Kárpátokuk Varannó, Homonna, Bártfa, Eperjes körüli járható részei felé. Mert, ha a Kárpátokban döntőbb jelentőségű eseményekre kerülne a sor, azok csak itt játszódhatnak le.

A betört orosz csapatok veresége.

Budapest: A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oroszokat a Kárpátok északkeleti részén a völgyekbe lészaltuk és megvertük, részünkről veszteség nélkül. Az orosz csapatok egyik szárnya rendetlen futásban menekült, másutt ötszáz halottjuk volt. Elrejtett útegeink két oldalba kapták az oroszokat és hétfőre virradó éjjelen honvédek, valamint székely ezredek szuronytámadása megsemmisítette őket. Rengeteg sebesültjük és halottjuk volt. A foglyok közt mongolok és tatárok is vannak, akik már az orosz hadsereg utolsó tartalékából valók.

Határaink jól védettek.

Budapest. Egy estilap munkatársának egy vezérkarl tiszat a következő nyilatkozatot tette:

— A Kárpátokban a helyzet változatlan. Przemysli hősiessen védekezik. A lengyelországi harciérről kedvező hírek érkeznek. Határainkat elégséges erők védik. Helyenként az oroszokat visszaszorítottuk.

Szerbia békeközvetítőt keres.

— Üszkübbe helyezték a fővárost. — Nem hisznek többé az orosz segítségben a szerbek. —

— Távirati tudósítás. —

Budapest, november 24.

A szerb főhadiszállásról jelentik: Az orosz segítség elmaradván, küszöbön van a fordulat. Hivatalosan felvetették a monarchiával való béketárgyalások kérdését és a tárgyalások előkészítését Romániára bizzák.

Milanó. A Lombardia című lap jelenti, hogy Üszküböt királyi dekretummal fővárosnak nyilvánították és az állampénztárt ide helyezték át.

A szerbek utolsó védelmi vonala.

Budapest, november 24. A sajtóhadiszállásról jelentik:

Szerbia északi részében enyhébbre fordult az időjárás, ami megkönnyíti csapataink előnyomulását. A szerbek ellentállást fejtenek ki, de egyik megerősített állásukból már is sikerült őket kivernünk. Most már csak egy fővédelmi vonaluk van.

A szerb főszereg Arangyelovác felé vonult vissza. A szerb főszereg visszavonulása azért történt Arangyelovác és nem Kragujevac irányában, mert az előbbi elég erős védelmi pontnak tartják, hogy csapatainkat egy ideig feltartóztathassák. A szerb hadvezetőség már látja az elkerülhetetlen véget, még mindig számít valami külföldi segítségre és vár a tél teljes beálltára.

Berendezkedésünk a Macsvában.

Zágráb. A macsvai vasutakat helyreállítottuk és a szerb anyagokat használtuk fel a vasutvonalak újraépítéséhez.

Szabadka, november 24. Vasárnap délelőtt több száz munkás gyűlt össze a város háza előtt. Valamennyien téli ruhával voltak ellátva és bőséges élelmiszerral fölpakolva. A vállukon ásó és kapa. A nagy munkáscsapat Szerbiába indult a meghódított területre, ahol utat és vasutat építenek, illetve javítanak. A Bácskából körülbelül hétezer munkás ment el vasárnap a Macsvába.

Az utolsó komitácik Boszniában.

Szerajevó, november 24. A szerajevói körület délkeleti határszéli részein a Romanjanplaninai ütközet után még néhány szerb és montenegrói komitációs csapat húzta meg magát s alkalomadtán nyugtalanította a lojalis lakosságot. A szerbiai offenzíva előrehaladásával a bandák két tűz közé szorultak s ezért hadvezetőségünk elérkezettnek látta az időt teljes kiverésükre. A múlt hét második felében Bosznia délkeleti részén (Visegrád, Csajnica) megindult támadásunk, melynek eredménye, hogy a kóbor csapatok rövid ellenállás után hanyat-homlok futásnak indultak. Nagy veszteséget szenvedtek, üldözésük folyamatban van.

A francia hadihajók „hőstettei“.

Fiume, november 24. *Topics* Szerafino, Lissza polgármestere és a város más polgárai, akiket a franciák Lisszán e hónap 3-án tett látogatásuk alkalmával tisztelegve magukkal vittek volt, tegnapi Fiuméba érkeztek. A polgármester beszéli, hogy Lisszáról torpedónaszádon Kephaloníára vitték, amely az angol-francia hajórajnak a déli vizeken való akciói számára bázisul szolgál. Egy tengernagy parancsára visszaadták a polgármesternek a 21.000 koronát, amit a franciák hadiszerkevények beszédtek volt. A tiszteket Malta-szigetére, majd onnan Marseillebe szállították. Haza Genován át utaztak. A visszatértek tegnap a magyar-horvát

tengerhajózási társaság egy hajóján folytatták útjukat Spalatóba, a honnan majd Lisszára mennek.

Visszatérnek a boszniai mohamedánok.

Szerajevó, november 24. A boszniai szerb betörés idején az ország belsejébe menekült mohamedánok visszaköltözése most nagy arányokban folyik, amióta hivatalos uton is közölték, hogy az ellenségtől megtisztított keleti határszél hadműveletek alapja többé semmiképpen sem lesz. Ezidőszereint Pale és Prácsa vidékére telepítik vissza a mohamedánokat, mivel ezek Szerajevóban találtak ideiglenes menedéket. A visszaköltözőket minden háztartási és gazdasági berendezéssel, ruházattal s élelemmel is ellátja az országos kormány, miután a betört ellenség irtozatos vandalizmussal pusztított s mindent tönkretett. A mecseteket, imaházakat, a nők lakóosztályait bemoeszkolták s így az anyagi káron felül a mohamedánok vallási és családi érzueteit a legdurvábban megsértették. A visszatelepülőök káruk hivatalos felbecsülése után a segítségen kívül teljes kártérítést is fognak kapni.

Bulgária joga Macedóniához.

Szofia. A Kambana című lap követeli, hogy Macedóniát egészen a Bisztrica folyóig csatolják vissza Bulgáriához.

Szofia, november 24. A bolgár távirati ügynökség jelenti: A sobranje mai ülésén Radoszlavov miniszterelnök kifejti az ellenzék részéről elhangzott bírálatokra válaszul, hogy a kormány hű marad az európai háború kezdete óta elfoglalt semlegességéhez, amelyet állandóan híven megtartott. A miniszterelnök az o tekintetben felmerült szemrehányásokat erőlyesen visszautasította. Amikor bizonyos hatalmak szükségesnek tartották, hogy megjegyzéseket tegyenek, a kormány nyomban megtette a szükséges kijelentéseket, amelyek megnyugtatólag hatottak. Ezidőszereint az összes hatalmak méltányolják Bulgária magatartását. Bulgária barátságos viszonyt tart fenn Romániával, Görögországgal, sőt a hadállapotban levő Szerbiával is. Törökországgal való viszonyuk őszinte. A kormány abban a szerencsés helyzetben van, hogy közelheti a nemzettel, hogy az ország területiális integritását biztosította.

Radoszlavov miniszterelnök így végzi be beszédét: Ha a körülmények bennünket arra fognak kényszeríteni, hogy tárgyalásokba bocsátkozzunk az ország területének kiterjesztése érdekében, úgy ezt az egész európai koncert jóakaratu támogatásával fogjuk csak megtenni, amely utóbbival a lehető legjobb viszonyt kívánjuk fenntartani. (Élénk, hosszú ideig tartó tetszés.)

Oroszország kudarca Szófiában.

Berlin, november 24. A B. Z. am Mittag szófiai tudósítója érdekes cikkben vázolja, hogy milyen erőlködést fejtett ki a világháború kitörése óta Oroszország azért, hogy Bulgáriát a szlávizmus pártjára csábítsa és elfelejtse vele azt a szegényt, amelyet a bukaresti béke hozott reá. Savinski, Oroszország szófiai követe Hartwig mintájára próbálta érvényesíteni az

orosz politikát a bolgár fővárosban. Nagy sikere azonban ennek az akciónak nem volt és csak a Gesov-pártnál talált támogatásra, ami azonban a választások után bekövetkezett debacle óta nem sokat jelentett.

A sajtóban is próbált hangulatot kelteni Savinski, de egyedül maradt a „Mir“ című lappal, amelyet megvásárolt. Természetes, hogy Bulgáriának Oroszországgal szemben követett magatartása fokozottabb mértékben érvényesül Szerbiával szemben. Savinski hiába utazott Nisbe és Marinkovics szerb követ biába mozgatótt meg füt-fát Szófiában, Bulgária elutasította a szerb közeledést.

Érdekes, hogy a legutóbbi balkáni-háború óta Bulgária egyáltalán nem bízik többé valamelyes diplomáciai akció sikerében, csak a fegyverek erejében. Ezzel a magatartással teljesen megváltoztatta a hangulatot Pétervárott, ahol a sajtó már nyíltan izgat Bulgária ellen.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Hegedüs Gyula felléptével Az ördög. — C.

Csütörtök: Hegedüs Gyula felléptével Korovillei harangok. (Gáspár apó). — A.

Péntek: Nagy hangverseny és Ninos elveszve Lengyelország, Hazáért királyért, Elszállásolás, daljáték. — B.

Szombat: Ugyanez. — C.

Vasárnap: Limonádé ezredes.

* Az ördög — Hegedüs Gyulával. Molnár Ferenc kiváló művének címszerepét, amelyet ugyszólván a világ minden nyelvén minden nagy művész eljátszott, a szerző a babért az összes világra szóló művészek között is Hegedüsnek ítélte oda. Ma este játssza el Hegedüs e nagy értékű alakítását, az előjelekből ítélve zsufolt ház előtt. Nagy hangverseny a színházban. Pénteken és szombaton kerül színpadra a nagy hangverseny, amelyben teljesen új számokkal részt vesz mindenki és ezzel két kis énekes darab: Hazáért, királyért, Elszállásolás és Ninos veszve Lengyelország.

* Álarcosok szövetsége. (Nagy bűnügyi dráma az Urániában.) A színház mai változatos műsorában egy kitűnően megalkotott bűnügyi drámát hoz színre. Egy szervezett rablóbanda gonosztettéről szól a darab, a gonosztetőknek egy valósgagos egyesülete ez, melynek alkalmas összeköttetései révén sikerül a szélhámosságok egész sorozatát elkövetni. A banda feje egy vakmerő és ravasz gonosztető, aki tisztes nagyiparos leple alatt nyugodtan követi el gonosz üzelmeit. Ez a vezér megszeret egy tisztes szegény lányt, aki azonban másnak a jegyese és ezzel titokban meg is esküszik, a gonosztető pedig minden igyekezetével azon van, hogy vetélytársát eltegye láb alól. Belekeveri egy bűntettbe, melyet ő követett el és sikerül kivinnie, hogy az ártatlan embert elítéljék. 5

* A Barnum-cirkusz titka. (Szenzációs artista-dráma az Apollóban.) Az artista életnek minden titkát, a cirkusznak ezernyi látványosságát, ennek a színes világnak szenzációs attrakcióit tárja föl az az ötfelvonásos hatalmas film, amely a Barnum-cirkusz titka címen került ma bemutatásra az Apollóban. Csupa csodálatos és boszorkányos látványosság, cirkuszi, trükk kergeti egymást ebben a miljöben. De ez a cirkusz-élet csak egy fényes, tarka keret, amelyen belül izgalmas, nagyszabású momentumokban gazdag szerelmi történet játszódik le. Ez a páratlanul álló artista-dráma, amely kivitel dolgában egyedül csak a Négy ördög-re emlékeztet, a legkiválóbb, leghíresebb artistákat és művészeket foglalkoztatja. A közönség nagy tetszéssel fogadta a pompás filmet, amely még csak holnap, szerdán kerül vetítésre az elsőrendű háborús aktualitásokkal. 3

* „Miként a sas...“ szenzációs történelmi dráma pénteken és szombaton az Urániában. 5

800 millió a magyar hadikölcsön.

(A jegyzések lezárása. — A vidéki városok közül Aradon jegyezték a legtöbbet.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 24.

A hadikölcsön jegyzések eredményéről a félhivatalos Bud. Tud. ma délután jelenti: A hadikölcsön jegyzésének határideje hétfőn lejárt. A jegyzési helyek nagy számánál fogva és tömeges jegyzések következtében pontos eredményt véglegesen csak napok múlva lehet megállapítani.

Ideiglenes adatokból is már megállapítható, hogy a jegyzett összeg eléri a 800 milliót és hogy az összeg végleges megállapítás szerint inkább emelkedni, mint csökkenni fog. Rendkívül kedvező eredmény ez, amely igen előnyös fényt vet az ország közgazdasági teherbírására és a lakosság minden rétegének hazafias áldozatkészségére. Megelégedéssel kell eltöltenie mindazokat, akik a hadikölcsön sikeréhez hozzájárultak. Az osztrák hadikölcsön jegyzései elérték a másfél milliárd koronát, úgy, hogy a monarchia együttesen körülbelül 2-4 milliárd hadikölcsönt gyűjtött össze.

A pénzügyminiszter arra utasította Róka József aradi pénzügyigazgatót, hogy a hadikölcsön jegyzések eredményéről a zárt és szabad példányok külön kimutatásával a kölcsönjegy aláírásának minden napjáról küldjön távirati kimutatást. Az utolsó távirati jelentést, amely a tegnap éjjel lezárt végeredményt összegzezi, ma délután küldte el Róka József pénzügyigazgató. A kimutatás kizárólag az aradi intézetek jegyzéseit foglalja össze. Ezek szerint szabad példányokban jegyeztek:

Az Osztrák-Magyar Bankfióknál	2.624,250
Aradi Elsőnél	2.951,700
Aradmegyeinél	2.042,500
Csanádi Gazdaságinnál	2.289,250
Polgári Takaréknál	849,400
Ipar- és Népbanknál	749,850
Viktória Takaréknál	463,650
Központi Takaréknál	218,350
Közgazdasági Banknál	198,600
Kereskedelmi Banknál	24,400
Iparosok hitelszövetkezeténél	45,200
Aradi adóhivatalnál	19,950
Postatakaréknál	32,050
Goldschmidt Sándor bankjánál	48,500
Összesen tehát 12.507,650 koronáért történt szabad darabokban hadikölcsön jegyzése.	

Zárt példányokat jegyeztek:

Az Osztrák-Magyar Bankfióknál	179,200
Aradi Elsőnél	1.662,600
Aradmegyeinél	2.618,050
Csanádi Gazdaságinnál	728,850
Polgári Takaréknál	457,200
Ipar- és Népbanknál	380,000
Viktória Takaréknál	408,250
Központi Takaréknál	120,100
Közgazdasági Banknál	61,100
Kereskedelmi Banknál	8,700
Aradi Adóhivatalnál	24,700
Postatakaréknál	8,900
Goldschmidt Sándor bankjánál	46,200
koronáért, vagyis összesen 6.703,850 koronáért.	

Az egyes aradi aláírási helyeken történt hadikölcsönjegyzés összegét a pénzügyigazgatóság kimutatása a következőkben állapítja meg: Osztrák-Magyar Bankfiók 2.803,450,

Aradi Első Takaréék 4.614,300, Aradmegyei Takaréék 4.660,550, Arad-Csanádi Gazdasági Takaréék 2.968,100, Aradi Polgári Takarékpénztár 1.306,600, Ipar- és Népbank 1.129,850, Viktória Takaréék 871,900, Központi Takaréék 388,450, Közgazdasági Bank 259,700, Kereskedelmi Bank 33,100, Iparosok Hitelszövetkezete 45,200, Adóhivatal 44,650, Postatakarék 40,950, Goldschmidt Sándor 94,700 korona.

Az eltérés, amely az egyes jegyzési helyekről történő hivatalos kimutatás és az eddig szolgáltatott adatok közt mutatkozik, abban leli magyarázatát, hogy egyes jegyzéseket az illető helyről más helybeli, vagy idegen pénzintézethez utaltak át. Mindezt összevéve a pénzügyigazgatóság Aradról tizenkét és tétmillió korona értékű szabad és hat és háromnegyed millió korona értékű zárt kötvény jegyzését jelentette be, összesen tehát tizenkilenc és negyed millió korona értékű hadikölcsönét. Miután azonban a pénzügyigazgatóság összeállításán az egyes intézetekhez a vidéki fiókoktól és affiliációktól még történtek jegyzésutalások: a végső eredmény eléri a husz millió koronát.

Az Aradi Első Takarékpénztárnál ma délután fejeződött be véglegesen a jegyzések lezárása. Az intézetnél szabad példányokat hatszáztizenthat fél jegyzett 2.996,300 korona névértékben, zárt darabokat pedig kétszázötvenegy fél 1.716,700 koronáért. Az Aradi Elsőnél tehát az összes jegyzések száma nyolcszázhatvanhárom, 4.713,000 korona értékben. Ez az eredmény mutatja, hogy az Aradi Első Takarékpénztár a legnagyobb mértékben megfelelt hazafias földadatának és készséggel mozdította elő a nagy kölcsön ügyét.

Goldschmidt Sándor bankházában a mai számunkban kimutatott összegben a következők jegyeztek hadikölcsönt: Debraceni Gábor her Albert dr. 1000 korona, Kaufmann Lajos 1000 korona, Friedmann Gyula 1000 korona, Löbl Jenő 1000 korona, Löbl Zoltán 1000 korona, Török Aladár 800 korona, Robitsék Lajos 500 korona, Flamm Miksa 1000 korona, Friedmann Olga 150 korona, Geozovics Juliska 200 korona, Deutseh Testvérek 2500 korona, Klein Rezső, Sauter, Steinitz Pál dr. 600 korona, Somló Armin dr. 2000 korona, Kornai Riza 50 korona, öz. Klein Ignátné 2000 korona, Goldschmidt Miklós 1000 korona, Vulu J. Maxim 600 korona, Nagy József (Magyarpécska) 2000 korona, Polonyi Mihály (Magyarpécska) 1000 korona, Martinszky János (Magyarpécska) 2000 korona, Ordodi András (Magyarpécska) 2000 korona, Konez Lajos (Magyarpécska) 1000 korona, Rohács András (Magyarpécska) 3000 korona, id. Bartók István (Magyarpécska) 1000 korona, ifj. Jurik István (Magyarpécska) 1000 korona, Magyarpécska község 30.000 korona, Mester István (Magyarpécska) 5000 korona, ifj. Kömives Mihályné (Magyarpécska) 2000 korona, Katona József (Magyarp.) 2000 korona, Katona Teréz (Magyarp.) 4000 korona, Sipos Rozál (Magyarpécska) 9000 korona, Leitner István (Magyarpécska) 2000 korona, Sipos József (Magyarpécska) 1800 korona, Várszegi Erzsike (Magyarpécska) 1000 korona, Várszegi József (Magyarpécska) 1500 korona, Bedő Györgyné (Magyarpécska) 400 korona, Kurucz Sándor (Magyarpécska) 1000 korona, Friedmann Sándor 100 korona, Fridmann Imre 1000 korona, Tumó Irma 1000 korona, Tumó Ferenc 100 korona, Varga Kálmán 500 korona, Árnstein Gusztáv 1500 korona, Gadó Jenő 800 korona, Pataki Jánosné sz. Kolozsi Mária (Magyarpécska) 5000 korona, Deresényi Etelka 5000 korona, Goldschmidt Sándorné (Gyulafahérvá-

ron jegyzett): 10.000 korona, Kardos Ármir 100 korona, Menczer Vilma 1000 korona, ifj. Gaál Pál (Arad-Gáj) 5000 korona, Goldschmidt Sándor 80.000 korona.

Az izraelita fiú- és leányiskola segélyalapja 500, Kornai Riza 150, Szántó Szeréna 150, dr. Kilényi Zoltánné 100, Kemény Miksa 100, Szántay Lajos 100, Lefkovits Mór 100 és Eckstein Mór 100 korona névértékű hadikölcsönkötvényt jegyzett.

Az aradi főgimnázium tanulóinak jegyzéséről irtunk ma. Itt említjük meg, hogy a jegyzéshez 100—100 koronát az intézet VI. és VII. osztályu növendékei adtak össze.

Konop község postahivatalánál a hadikölcsönre összesen: 10.050 koronát jegyeztek.

Az Uj- és ószentannai gazdasági hitelszövetkezetnél a hadikölcsön utólagosan még Popa J. Demeter is jegyzett 50 koronát. Összes jegyzés tehát 73.500 kor.

A hadi kölcsönre az ujaradi takaréknál összesen 500,000 koronát, az „Ujarad és Vidéki népbanknál 325,700 koronát jegyeztek. Zádorlak földmives községe egyedül 100,000 koronát jegyzett. Az ujaradi postatakarékpénztárnál összesen 8000 ujaradi jegyzet. Ujarad község képviselőtestületi határozata értelmében 120,000 koronát.

Kisperegéről hadikölcsönt a következők jegyeztek: Matcovits Béla jegyző 10.000 koronát, Weiss Jakab dr. körorvos 5.000 koronát, Hitelszövetkezet tagjai 5.000 koronát, Községkört testület 3.000 koronát, Olvász népbirtokos 1.000 korona, Nagy Bálint 500 korona, Lengyel József ref. tanító 200 korona, Fördös Zoltán ref. tanító 150 korona, Eltető Jánosné ref. tanítóné 150 koronát.

Arad közel húszmillió jegyzését, amelybe pedig a megye területén történt jegyzésekből csak azok számítódnak bele, amelyet aradi bankokhoz utaltak fiókjuk, — aligha éri el sok vidéki város. Teljes pontossággal eddig sehonnasem mutatták ki a nagyobb vidéki városok jegyzését, de azokból a hozzávetőleges és legtöbb helyen a megyékben történt aláírásokkal is kikerekített adatokból, amelyeket az egyes városok helyi lapjaiban találunk, a következőket olvashatjuk ki:

Pozsonyban vasárnapig 14 és fél milliót jegyeztek. Az utolsó két nap jegyzésével együtt itt is közel járhat a husz millióhoz a hadikölcsön-jegyzés. Szabadkán, ahol a város egy, Bácsmegeye két milliót jegyzett, körülbelül 12 millió a jegyzések összege. Temesvárott a tizenkilenc millió koronát közelítette meg a hadikölcsön kötvények aláírása. Szegeden körülbelül 14 millió gyűlt össze, Debrecenben Hajdumegyével együtt 11 millió, Sopronban 11 millió, Nagyváradon 8 millió. A többi vidéki városokban ennél kisebb volt az aláírások összege.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ A második szerajevói pör. Szerajevóból jelentik: A trónörökös pár ellen elkövetett merénylettel kapcsolatosan nemsokára újabb felségárulási pör tárgyalására kerül sor. Az első bűnpörben csak a tetteseket, felbujtókat és bűnrészeseket vonták felelősségre, most azonban sor kerül mindazokra, akik nagyszemből üzemekben részesek voltak a akikre a gyilkosság ügyében megindított vizsgálat terhelő adatokat derített ki. A terheltek között sok diák, földmives van, ott van azonkívül a ma is vizsgálati fogságban levő szerajevói kereskedelmi iskolai tanár, Zakula és Martincz Jovo mostári tanár.

Az orosz szárnyak elváltak a főseregtől.

(Atkarolás lehetősége északon és délen. — Galicia mellékharc tét lett. — Frontális erődítéssel fedezik a visszavonulást.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, november 24.

Egy előkelő katonai szakértő írja az északi harc tét stratégiai helyzetéről:

— Orosz-Lengyelországban teljességében tart a nagy esata. Minden nap újabb kedvező híreket hoz a német és osztrák-magyar seregek offenzívájának előrehaladásáról. A szövetséges erők mindenekelőtt északon értek el egy hosszú vonalon eredményeket és megverték az oroszok északi szárnyát. A küzdelem súlypontja azután az orosz offenzíva következtében Lodz és Censztóhova közötti területre helyeződött át, ahol még nem történt döntés. Ugyanakkor megkezdődött déli szárnyunk offenzívája is és csapataink itt Krakótól ötven kilométerrel keletre Sreniawát érték el Höfer vezérőrnagy jelentése szerint.

— Ugy látszik, hogy Galicia mellékharc tétre lett és ottani támadásunknak sikerült — ha nem is stratégiai átörni az orosz frontot — de legalább bizonyos mértékben elválasztani egymástól az orosz haderő Galiciában és Oroszlengyelországban harcoló részeit. Ennek a megértéséhez tudni, kell az orosz főerő északon a Visztula mentében nyomult előre. Az orosz rendelkezésekből megállapítható az is, hogy az, ellenségnek az volt a szándéka, hogy Thornon keresztül nyugati irányban folytatja előrehaladását. Ennek az új haditervnek egyúttal az volt a következménye, hogy a Galiciában működő seregektől az oroszok jelentékeny mennyiségű csapatot vontak északra és csupán olyan erőt hagytak Galiciában, amelyet Przemysl ostromára és az osztrák-magyar seregek sakkban tartására szükségesnek vélték. Hadvezetésünk kellő időben fölismerte ezt a gondolatot és ennek megfelelően csoportosította a mi főerőnket is. Így kezdődött meg a tegnapielőtt már Sreniawáig elért északkeleti irányú új offenzívánk.

Az orosz főerők most Oroszlengyelországban a Visztula felső és alsó szakasza között úgy helyezkedtek el, hogy mindkét szárnyuk átkarolásáról szó lehet. Az oroszok legkülönbözőbb szárnyai, amelyek a Visztulától északra és délre állanak, el vannak választva az orosz főerőtől még pedig nemcsak a Visztula folyó természetes akadályával, hanem előretolt csapatainkkal is és ez a körülmény annál jelentősebb, mert a most folyamatban levő döntő harcban lehetetlenné teszi az oroszoknak a német-osztrák-magyar seregek átkarolását megkísérelni és ezzel az orosz túlerő előnyös kihasználására megszűnt a lehetőség.

Kitűnik ez a német nagy főhadiszállás mai jelentéséből is, amely arról ad hírt, hogy az orosz erőit Varsó felől, tehát egyenesen frontálisan mutatkoznak. Ennek a hadműveletnek pedig csak az orosz visszavonulás fedezése lehet a feladata. Ilyen körülmények között a döntést csak reánk kedvezőnek várhatjuk.

Megtört az orosz offenzíva.

Berlin. A haditudósítók jelentik a főhadiszállásról: A harcok változatlan hevességgel folynak. Az oroszok segédcsoportokat kaptak, mindamellett visszavonulnak, nagy veszteségekkel védekezve a szövetségesek támadásai ellen. Censztóhótól keletre az orosz holttestek ezrei fokúsznek temetetlenül, az oroszok

fatva menekülnek. Ez az óriási pusztítás az osztrák-magyar nehéz útegek munkája. Az orosz ellentámadásban résztvevő csapatok közül sokat elfogtunk. A helyzet kedvező, de a döntés még várni magára.

Milanó. A Corriere della Sera jelenti Pétervárról, hogy az oroszok offenzívája Posen és Krakó ellen megtört.

Budapest, november 24. Orosz-Lengyelországban most folyó harcokban nehéz tűzérésünk hatása ismét a legfényesebben bevált. A sok fogoly beszéli, hogy nehéz útegeink tüzelése borzalmas és megrázó volt. A lecsapó súlyos bombák mint rókaljukakból üzték ki minden irányban az oroszokat. Mindenesetre megállapítható, hogy nehéz tűzérésünknek lényeges része van a sikerben. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az orosz jobbszárny veresége.

Stockholm, november 24. A Dagblad berlini levelezője beszélt a német főhadvezetés egyik előkelő tagjával, a ki elmondta, hogy a németek legújabb győzelme az északi harc tétben a legnagyobb bizakodással tölti el a vezetséget a harcok további sorsa iránt. Azt várják, hogy most, miután az oroszok jobbszárnyát tökéletesen megverték, sikerülni fog a németeknek délnyugati irányban gyors és nagy sikert felmutatni.

Kopenhága. A Daily Mail jelenti Pétervárról: A németek visszaszorítják az orosz jobbszárnyat. A német elővédék Lodzhoz közeledtek.

Az elpusztított orosz vasutak.

Bern, november 24. Pétervári jelentés szerint a németek által megromlott varsói vasutvonalak helyreállítása az erős havazás miatt egyelőre lehetetlen. Az oroszok ezért Varsó és Lodz között szánjárókat rendeztek be.

Krakó körül nincs ellenség.

Krakó, november 24. Az utóbbi napokban megint nagyobb csapat orosz foglyokat hoztak ide. Egy vasuti vonattal 1100, egy másikkal 2500 fogoly orosz katona érkezett, valamennyien nagyon megviseltnek látszottak és amint mondták, már jó ideje éheztek. A foglyokat ideiglenesen az idevaló káoszárnyában helyezték el, majd elszállították őket a fogolytáborokba. (Bud. Tud.)

Stockholm, november 24. A Dagblad írja: A keleti fronton az orosz vezérkari jelentés szerint a Visztula és Wartha között most folyik a esata.

Galiciában az oroszok Krakó felé igyekeznek vonulni, de amint az osztrák-magyar jelentések kiemelik. Hindenburg győzelme következtében az orosz seregek nyomása a galiciái terpen is alábbhagyott. Krakóból egy osztrák seregrész ellenoffenzívával 4 mérföldnyire északkeletre, Kielce lengyel tartományra tört.

Már ez a jelentés egymaga is teljesen lerombolja azt az olasz mende-mondát, hogy Krakó lángokban áll, hogy az oroszok bevonultak a városba és a többi, csupahazugság, melyet az olasz szenzációt hajhászó

sajtó kihasznál, pedig ezek az álhírek világos ellentétben állanak az ismert tényekkel.

Megsebesült orosz nagyherceg.

Milanó. Demetriusz orosz nagyherceg Wartbannál súlyosan megsebesült.

Libau bombázása.

Petrograd, november 24. (Rómán át.) A tengerészeti vezetőség hivatalos közleménye a következőket mondja: November 17-én egy német hajóhad, mely két cirkálóból, egynehány kísérő hajóból és tíz torpedóvadászból állott, megjelent Libau kikötője előtt. A németek újból bombázták a várost, több helyen tüzet okozva. (Libaut már egy német cirkáló augusztus másodikán bombázta.)

London, november 24. (Rotterdamon át.) A német hadihajók támadása a libaui kikötő ellen, nem volt olyan jelentéktelen, mint az oroszok feltüntetni szerették volna. Ma már az angol lapok is beismerik, hogy a német támadás rendkívül heves volt és óriási károkat okozott. Az egész kikötő romokban hever, a tengerparthoz közelálló városrészek is érzékeny kárt szenvedtek. A németek a kikötő raktárai után a gázgyárat vették célba, amelyet több gránát ért és felgyújtotta a gáztartályokat. Az egész gázgyár teljesen elpusztult. Az új pályaudvart, amelyet csak nemrég építettek, szintén teljesen elpusztították a német gránátok. A kikötő maga teljesen hasznavehetetlen, mert a bejáratot egy elsüllyesztett szénzállító hajó zárja el és a mólók elpusztultak.

Az elnyomott Finnország.

Stockholm, november 24. Seyn tábornok Finnország orosz főkörmányzója egy hosszabb ukázban a finn önkormányzat utolsó maradványait is még jobban megszorította. Az ország nyelvének hivatalos használata még inkább korlátozást szenvedett és az orosz hivatalnoksereg újabb jogokat kapott. A befolyásos állásokból eltávolította a finn hazafiakat és az alacsonyabb néprétegeket állandóan a földbirtokosok ellen izgatja. Ot finn nyelven megjelent újságot betiltottak. A wiborgi német társaságot, valamint a helsingforsi és egyéb városokban működő német jótékonyági intézeteket feloszlatták. Nyland kormányzója Finnország déli részében az összes újságok megjelenését beszüntette. Kitiltotta az összes külföldi újságokat, megtiltván egyben, hogy bárki híreket terjesszen. Hasselblatt polgármestert, Vasa város ördemes polgárát éjnek idején esendőörökkel fogatták el és Szibériába deportálták. Egész Finnországban rendkívül nyomott és szomorú hangulat uralkodik.

Elégedetlenek a franciák az oroszokkal.

Róma, november 24. A Giornale d'Italia levelet közöl Diego Angelik ismert római író-tól, aki jelenleg Párisban tartózkodik. Ez az író, aki a legelszántabb francia barát hírében áll és minden alkalmat megragad, hogy Németországot gyalázza, rendkívül erős szavakkal karakterizálja, hogyan itéli meg a párisi közhatalom a szövetségeseket és a semleges népek magatartását. Az angolok iránti lelkesebb többé-kevésbé őszintének mondható, míg Oroszországgal szemben hideg skepsis uralkodik. A francia nép azt kérdezi ugyanis, hogy miért áldozott husz milliárdot az orosz hadsereg reorganizálására, ha ez a hadsereg még mindig nem képes Németország legyőzésére. Meg volt győződve ugyanis mindenki, hogy az oroszok egy hónap alatt Berlinben lesznek. Ehhez járul, amit Párisban nagyon jól tudnak, hogy az orosz arisztokrácia és katonai párti nincs túlságosan elragadtatva a háborútól és nem igen vonzódik a francia köztársasághoz. Általánosságban meglehetősen hidegség uralkodik az orosz diplomatákkal szemben is, akik nem átalakították egészen nyilvánosan nyilatkozni Franciaország bukásáról. Rendkívül haragúsnak Spanyolországra, amelytől azt várták, hogy Németország ellen támad. Ehelyett Alfons király Valverde tábornokot, a németbarát párt vezetőjét, nevezte ki párisi nagy követnek.

Egy angol dreadnought pusztulása.

(Aknára futott az Audacious. — Elsülyesztett német tengeralattjáró. — A flandriai harcok. — Uj német támadás Soissonnál. — Az angol partokat féltik a német hadihajók támadásától.)

Távírtai tudósítás.

Berlin, november 24.

Rotterdamból a berlini Wolf ügynökség következő táviratot kapta: Biztos forrásból eredő híradás szerint Audacious nevű angol dreadnought október 28-ika és 29-ike között Irország északi partján aknára futott és elsülyedt. Angol admirális az eseményt biztosan szigorúan titkolja, nehogy az országban izgalom támadjon. Az Audacious 27.000 tonnás, 28.000 lóerős, 22 tengeri mérföldnyi sebességű hajó volt. Felszerelése 10 darab 34,3 centiméteres és 14 darab 16,2 centiméteres ágyu. A legénység körülbelül 1100 ember volt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, november 24. Az angol admirális hivatalos jelentése szerint egy előrsőn levő angol hajó Skótszág északi partján elsülyesztette az U. 18. K. német tengeralattjáró hajót. A Reuter-ügynökség jelentése szerint, Garry nevű angol torpedózúzó a tengeralattjáró hajó 3 tisztjét és 28 matrózát megmentette. Egy matróz vízbefult. Behncke a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A német partraszállás réme.

London, november 24. Angol lapok katonai szakértői arról írnak, hogy a német nyílt tengeri flotta támadása az angol partok ellen a legrövidebb időn belül be fog következni. Véleményüket arra alapítják, hogy a Keleti tenger rohamosan kezd befagyni és a német keleti-tengeri flotta felszabadul és más irányban használható, főként az északi-tengeri német haderő megerősítésére. Azt írják a tengerészeti szakértők, hogy a németek partraszállása angol partokon egyáltalán nem lehetetlen.

Nem hisznek az angolok lapjaiknak

Stockholm, november 24. Hogy micsoda kételkedéssel fogadja a semleges országok sajtója az angol lapjelentéseket, annak jellemző példája a „Stockholms Dagblad” egy mai cikke. „Két német tengeralattjáró elpusztult volna?” címmel egy doveri jelentést közöl, mely azt állítja, hogy a La Manche-csatornában két német tengeralattjáró elsülyedt. Az eset még október végén történt volna. Kellő alaposággal írják meg az angolok, hogy parti őrk egy helyen, ahol a tenger színe alatt egy német tengeralattjárót sejtettek, hőlágokat láttak a tenger felszínére szállni. Robbanást is hallottak és a tenger felszínét hirtelen olaj borította el. Ez az egyik állítólagos német hajókatasztrófa. A másik tengeralattjárót állítólag Belgium partjain süllyesztették el, azon a napon, amikor meg akarta támadni az angol hajókat.

A pártatlan „Stockholms Dagblad” ezt a jelentést az alábbi nagyérdéki megjegyzésekkel kíséri:

Ezeket az angol lapjelentéseket a hivatalos angol sajtóiroda egyetlen közleménye sem hozta. Hivatalos angol oldalról semmit sem hallottunk német tengeralattjárók elsülyesztéséről október 25-ike óta, amikor a „Badger” angol cirkáló a holland tengerpart közelébe állítólag elsülyesztett egy német tengeralattjárót. Néhány nappal később ezt a hírt a német külügyi hivatal megerősítette, mely kijelentette, hogy tényleg járt arra egy német tengeralattjáró, de hogy ez sértetlen haza is tért. Valószínűleg ez az esemény kapott most új életre az angol lapok e jelentésében. A másik tengeralattjáró esete szintén légből kapottnak látszik.

Ypern sorsa.

Genf, november 24. Az olasz lapok haditudósítói egyértelműleg azt jelentik, hogy Ypernt többé nem bírják tartani a szövetségesek. A legrövidebb idő alatt be kell követ-

keznie a döntésnek, a mely csak a németek győzelmével járhat.

Rotterdam, november 24. A Nieuwe Rotterdamse Courant jelenti: Oostburgban szombat este óta ismét heves ágyuzást hallanak délnyugati irányból.

Kimerültek a szövetségesek Flandriában.

Berlin, november 24. A Tägliche Rundschauak jelenti Amsterdamból: A holland sajtó szakértői igen kritikusnak találják a flandriai helyzetet a szövetségesekre nézve. A franciák és angolok kimerültek már, megvannak tizedelve. A németeknek esetleges új erővel való offenzívája feltétlenül a szövetségesek vereségét vonná maga után.

Bécs, november 24. A Times egy angol tüzérségi kapitánynak tábori postáival érkezett levelét közli, amely „a szövetségeseknek Ypern mellett való szerencsétlen küzdelmeiről” a többi közt a következőket írja:

„Ezek a németek ugyancsak örtenek a háború mesterségéhez. Tegnap reggel ismét pár igen kellemetlen órát szereztek nekünk. Rohamot intéztek állásaink ellen, áttörték a centrumunkat és egy lovassági ezredet visszavertek. A vezérkarnál ugyancsak megnyúltak megint az arcok...”

Francia hivatalos jelentés a harcokról.

Páris. (Genfén át.) A hadiszállítás jelenti november 21-éről: Nieuportnál, Dixmuiden előtt és Ypern környékén fokozottabb erővel folyik az ágyuharc. A csatornán, Dixmuidentől délre igyekszünk megakadályozni a németek által, az áradás előidézése iránt folytatott munkálatokat. Armentieres és La Bassée között a tüzérharc különösen élénk volt. Az Aisne-en német csapatok, Vailly szomszédságában megkísérelték az átkelést. A jobb parton Vailly mellett, ugyancsak Reims körül erős ágyuharc folyik. Néhány lövedék a városra is esett.

Mikor kezdik a franciák az offenzívát?

Rosendaal: Berthaut tábornok egy párisi lapban kijelenti, hogy a francia offenzívával bevárják az oroszok keletporoszországi bevonulását.

Uralkodók a harctéren.

Rotterdam, november 24. Párisból érkező jelentések szerint a walesi herceg a harctéren való útjában Boulogneba érkezett, ahol nagy

ünnepélyességgel fogadták. A herceg, aki megköszönte az ünnepelést, kijelentette, hogy állandóan a harctéren fog tartózkodni, sőt valószínű az is, hogy átja, a király, karácsonyra szintén a harctéren érkezik és meglátogatja katonáit. A király hosszabb ideig fog a harctéren tartózkodni.

Berlin, november 24. Rotterdamból jelentik: A hollandi határra érkezett belga katonák beszélik, hogy Albert belga király személyesen is résztvett az Yser melletti harcokban katonái között. Egy belga katona beszéli, hogy a lövészárokban, amelyben fekiült, egyszerre csak megjelent egy komoly kinézésű, magas katonatiszt, aki melléje állott. Néhány perc múlva egy bajtársát golyó érte, aki halva rogyott össze. A király kezébe vette az elesett katona fegyverét és addig lövöldözött az ellenségre, míg a patronok elfogytak. Azután elhagyta a lövészárkot. A katona csak később tudta meg, hogy a hallgatag férfi Albert király volt.

Berlin, november 24. A Lokalanzeigernak jelenti Hamburgból: A száz-kőbörgi herceg a keleti hadiszíntéren csodálatos módon menekült meg a haláltól. Egy gránát ama zyalogezred törzsének állása közelében esett le, a mely ezrednek a herceg a parancsnoka. Berg ezredes meghalt, Petersen százados, valamint az ezred segédtszije is megsebesült.

Uj német csoportosítás Arras és Soissons ellen.

KOPENHAGA, november 24. Párisból jelentik: Hír szerint a német hadvezetőség a német seregeket dél felé irányította, nyilván azzal a céllal, hogy Arras, vagy talán Soissons körül összpontosítsa.

Elhallgatják vereségeiket a szövetségesek.

Berlin, november 24. Genfből jelentik: A francia lapok most már kételkednek a hivatalos hadijelentésekben és e kételkedésüknek nyíltan is kifejezést adnak. Így a Petit Parisian hevesen kikel az ellen, hogy a hivatalos jelentés elhallgatta az angolok Armentieres melletti pozíciójának feladását, Langenmarek és sok más fontos pont elvesztését. Csak Dixmuiden bevételét ősmerték el, de a hivatalos jelentés ezt is értéktelen falunak jelentette ki. Joffre azt is hetekig elhallgatta, hogy a németek áthaladtak az Yser-csatornán.

A Guerre Mondiale című szaklap élesen bírálja Joffre néhány intézkedését. Az újabb vizálá bocsájtást, amely Bixchoote mellett történt, a legrosszabb következményekkel járható nagy hibának mondja, mert ez a németeket biztosította Dixmuidenben egy támadás elől. Az első áradás az angol flotta közreműködésével lehetetlenné és tönkretette azt a reményt, hogy a német jobbszárny Nieuport mellett be lesz keríthető. A második áradás még végzetesebb, mert a német támadást közelebb hozza a francia határról Páris felé, a szövetségesek tehát a vizálábocsájtás által önmaguk eldozták fel jelentékeny stratégiai előnyeiket.

Francia erőszakosságok.

Rosendaal: A párisi haditörvényszék fogoly német orvosokat egy-két esztendőre fogházra ítélte. Azt a vádat fogták rájuk, hogy a betegeket bántalmazták s bár az orvosok erélyesen tiltakoztak a vád ellen, elítélték őket.

Rosendaal: A Kamara többsége a lefogalt német és osztrák-magyar javak elárverezését készült követelni. A kormány állítólag hajlandó ilyen értelmű törvényjavaslat betérjesztésére.

Leszerelt német pótcirkáló.

Krisztília, november 24. Troughjemből (Drouthem) jelentik: Az itteni kikötőben megkezdtek a „Berlin” nevű német pótcirkáló leszerelését. Ez a leszerelés a hágai konvenció rendelkezései értelmében történik. A semleges nemzetek e konvenció értelmében arra jogosultak, hogy a háború folyamán a hadviselő felek hajóit megfosszák attól a lehetőségtől, hogy a nyílt tengerre visszatérjenek. A tisztek és a legénység (500 ember) őrizetben maradnak.

Japán és Anglia.

Róma, november 24. Londonból jelentik a Giornale d'Italia nak: A Morning Postnak jelentik Sidneyből: A japán kormány értesítette Angliát, hogy kész átadni a Marshal-szigeteket, ugyisint a többi csendes-océáni német birtokokat az ausztráliai csapatoknak. Egy ausztráliai hadosztály e célból meg fogja szállni a szigeteket, amíg végleges döntés nem lesz.

Borzalmasan bánnak

a francia sebesültekkel.

(Rosszak a szövetségesek egészségügyi intézményei. — A gyilkos színes katonák)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, november 24.

Egy hollandi lap munkatársa Havreből Londonba utazott, miután előbb bejárta a dünkirchen-arras compiégnei vonalat. Cikkét azval kezdte, hogy most már érti, miért nem adnak ki a franciák veszteségi listát. Azon a vonalon, a merre ő járt, hihetetlen nagy számban fekszenek az eltemetetlen halottak s minden ház tele van az ottfelejtett gondozás és ápolás nélkül maradt sebesültekkel.

Más harcsteren is bizonyára sok a halott és sebesült, de ott bizonyára törődnek velük s legalább a nekiket feljegyzik, hogy hozzátartozók egykor majd megtudják, mi történt velük. A francia kormány ezt a lapok hírdetésére bizza. A ki keresi hozzátartozóját, az hirdessen valamelyik lapban s ha szerencsésje van, talán meg is tudja, mi történt a harcsteren lévő hozzátartozójával. Először a belga harcsteren sebesültjeit Angliába szállították. De a mikor a sebesültek száma veszedelmesen nőtt, Anglia egyszerűen kijelentette, hogy már nincs helye s azóta egyetlen egy hajó sem szállított át Angliába sebesültet. Hogy ez a belgák és a franciák körében mily elkeseredést kelt, azt le sem lehet írni.

A legrosszabb a kép Arras, Lens, Cambrai, Perrone és Compiègne vidékén. A harcsteren mögött a sebesültek megszámlálhatatlan ezrei. Az a néhány orvos, aki itt emberfeletti munkát végzett, már maga is beteg s csak gépiesen, tönkretett idegzetten dolgozik. Hiányzik a kötőszel, nincsenek ápolók, nincsenek szállítási alkalmatosságok, úgy, hogy a legenyhébb sérülés, vagy betegség a viszonyok következtében rövid idő múlva vesd yessé, sőt halálossá válik. Egy pajtában 87 ember szorongott. Ezek közül hat már napok óta halott volt s a többinek nem volt ereje, hogy oszlásnak induló társait legalább kivigye a pajtából.

Komplikálta a helyzetet a színes katonák jelenléte. Ezek fájnak s bizony nem riadnak attól sem vissza, hogy éjjel megölik sebesült társaikat, hogy azok ruháihoz jussanak. Ezek a színes csapatok az időjárás és a harcok következtében már annyira megritkultak,

hogy egytőlüknek teljes elpusztulása igazán nem túlzott nagy szám.

Ha a bejárt vonalon fekvő sebesültek és betegek még eljuthatnak Franciaország egészséges vidékeire s elmondhatják, mit és mennyit szenvedtek, úgy a lakosságnak ottani része bizonyára elveszti kedvét s a béke mielőbbi megkötését sürgeti.

Réthy László dr. halála.

(A legvidámabb versek írója. — „Löwy Árpád.”)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 24.

Ma reggel hat óra felé csendben, észrevétlenül a tulvilágra költözött egy ember, aki életében az egész országot megnévtette. Komoly, szótalan ember volt, a hivatása is a lehető legkomolyabb, mégis derős vidámságot hintett maga körül, amerre csak megtordult. Réthy László dr., a Nemzeti Múzeum nyugalmazott igazgató-őre halt meg Aradon, ahová nyugdíjba vonulása után költözött, családjához, vejéhez Uray József aradi járásbíróhoz.

Réthy László dr-t a rendes nevéen is sokan ismerték, de a másik nevééről, Löwy Árpádról mindenki hallott. Ezen a néven írta ugyanis tréfás verseit, amelyek az egész országban elterjedtek, nem könyvalakban, mert nyomdrafestéket nem kerestek ezek a költemények, hanem csak úgy kéziratban, vagy hallomás útján jártak szájról-szájra. Löwy Árpád pedig pazar kézzel szórta a vidámságot. Beutazta ugyisint egész Európát, részint hivatalból, részint privát kedvtelésből és Magyarországon alig van hely, ahol ne tartott volna felolvasást humoros szerzeményeiből. Persze csak zártkörű, baráti társaságban és mindig férfiaknak. Időrendben feljegyezte magának egyes felolvasásait és e feljegyzésekből kitűnik, hogy a múlt év végén tartotta Bécsben Thallóczy Lajos külügyi osztályfőnöknél ozredik felolvasását. A külügyi osztályfőnök meghitt barátja volt, aki versei közül is többet fordított és ezeket egy alkalommal bemutatta a perzsa sáhnak. A perzsa sáh — amint Thallóczy később elmesélte — saját kezével fogta a hasát, úgy nevelt, Löwy Árpádnak pedig a harmadosztályu nap- és oroszán-rendet adományozta. Híressé vált versei emlékeztetnek Heine-nak azokra a költeményeire, amelyek finomak, poétikusak végig, az utolsó sorban pedig merész fordulattal frivollá válnak. Az ő versei is szépen, költőiesen indulnak meg, gazdag nyelvezet, tartalmas gondolatok, sokszor filozófiai mélység nyilvánul meg bennük, míg hirtelen hangot változtat a költő és Heine-nél is jóval, jóval erősebbé válik. Élete utolsó éveiben gyakran betegeskedett és a vidám verseken is valahányszor bántat ömlik el, úgy szerette a néket és úgy fájt neki az öregség. Egyik ilyen versét itt közöljük:

A veszprémi sörcsarnokban
Egy gyönyörű szép leány van,
Villogó a szemepárja,
A sziveket szurja, vágja.

Antik szobor a formája,
Sok him szemet vetett rája,
Odajár mind, nem is csoda,
Rózsikáért járnak oda.

Minap Löwy, a dalköltő,
(Veszprémben sok időt tölt ő)
Ot szöszött s Rózsikába
Szerelmes lett hamarjába.

Nemsokára eljön megint,
S frakóban, lakban szokás szerint
Rózsát feleségül kéri,
Hogyha versekkel beéri...

De irt komoly tartalmu verseket is, különösen olyanokat, amelyekben a boldog, nyugodt, családi élet gyönyöreit festi és kimagaslanak ezek közül azok, amelyeket unokáiról, Uray József járásbíró gyermekeiről irt. Ideális lelkületű, jóságos szívé ember volt Löwy Árpád, aki mindig csak adott, adott és nem kért soha semmit senkitől. Nem is csoda, ha annyi barátja volt, mint ezt egy feljegyzése mutatja:

— „Barátaim száma 1900. október 27 ikén 2521, 1910. május 7-ikén 2902, szeptember 7-ikén 3050, 1911. június 26-ikán 4108. A feljegyzéseket abbahagytam.”

Életének kedves napjai voltak azok, amikor a kultuszminisztérium kiküldötte miniszteri biztosnak érettségi vizsgálatra. Egyszer a szarvasi, majd a csabai gimnáziumban volt érettségi-biztos, persze nem is bukott el ott senki, a diákok pedig fáklyászenét adtak a tiszteletére érettségi után. A tanároknak felolvasást tartott, a következő évben pedig úgy a tanári kar, mint az iskolák ifjusága folyamodott a miniszterhez, hogy megint őt küldje ki érettségi biztosul.

Három hónap óta Aradon élt Löwy Árpád és gyakran feltűnt az aradi utcákon szőkegyűlő szakállas arca, a nagy, kerek karimájú kalap, bő felöltő és a kis kékításka, amit mindig magával hordott. A verseit őrizte benne, és pillanatra se tudott megválni tőlük. Nemrég Pozsgay dr. főorvos megoperálta betegsége miatt és még az operáció alatt is mellette volt a kékításka, amelynek tartalmáról különben a veje, Uray József másolatot készített, nehogy valahol elkallódjanak a versek. Az öreg ur az utóbbi napokban már csak családjának élt, jól érezte magát szereteti körében, tegnap este is még velük vacsorázott, ma reggelre pedig holtan találták, szívzérhűdés ölte meg. Egyetlen leánya van, aki Uray Józsefnek a felesége, volt egy fia is, aki ifju korában meghalt. Ezzel kivánsága volt, hogy a fia mellé temessék és ez az óhaja teljesülni fog. Holnap, szerdán délután fél három órakor temetik a József főherceg ut 18. számú házból.

Az elhunyt életrajzi adatai a következők: Réthy László 1851. november 21-én született Szarvason. Az apja Réthy Lipót volt, aki Aradon megapította ezelőtt körülbelül ötven évvel a Réthy Lipót és Fia céget. Iskolit Szarvason, később Aradon folytatta, majd a budapesti egyetemre került és ő volt az első az országban, aki a „doctor numismaticae” címet nyerte el. Ezzel tanulmányai elvégzése után Csabán tanári állást vállalt néhány évig de vonalna a numismatika felé hajította és ezért a Nemzeti Múzeumba ment. Nemsokára segédőr lett és ekkor nagy történelmi és tudományos irodalmi működést fejtett ki. Behatóan foglalkozott a román kérdéssel és az egész országban nagy feltűnést keltett egy erről szóló munkája. Ezenkívül is sok szakművet irt, a Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta, a múzeumnak pedig csakhamar igazgató-őre lett. Három hónappal ezelőtt vonult nyugdíjba és azóta Aradon élt.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Csodóhivatal és hirdetés osztály	— — 151
nyomda	— — — — 151

HIREK

— Tisza hosszú kihallgatása a királynál. Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel titkára, Latinovich Endre dr. kíséretében a berlini gyorsvonattal Bécsbe érkezett és a Bank-utcai Magyar Házban szállott meg. A miniszterelnök a délelőtti folyamán hosszabb kihallgatáson jelent meg a királynál Schönbrunnban és jelentést tett a német császárnál való kihallgatásáról és a német főhadiszálláson folytatott tanácskozásairól. A miniszterelnök azután a külügyminisztériumba ment, ahol Berchtold Lipót gróf közös külügyminiszterrel és Stürgkh Károly gróf osztrák miniszterelnökkel tanácskozott. Tisza István gróf miniszterelnök még a mai nap folyamán haza szándékozik utazni Budapestre.

A Bud. Tud. jelenti Bécsből: Tisza István gróf ma este a fél nyolcas gyorsvonattal Budapestre utazott.

— Idegbajos a katonaszabadtással vádolt szabadkai főorvos. Szabadkáról jelentik: A katonaszabadtás vádjára miatt letartóztatott Günther József dr. városi tisztifőorvost védőjének indítványára egy fővárosi szanatóriumban helyezték el megfigyelés végett. Günther József dr. ugyanis védője szerint nagyfokú idegbajban szenved. Biró Károly dr. polgármester Simonyi Géza városi írnokot, Günther dr. hivatalának irodatisztját, súlyos terhelő adatok alapján felfüggesztette állásától.

— Egy német torpedónaszád balesete. Koppenhágából jelentik: Anglo Dane dán gőzös Falsterbónál beleütközött egy német torpedónaszádba. Utóbbi megrongálódott, 1 embere meghalt, 5 megsebesült.

— A függetlenségi párt értekezlete. Budapestről jelentik: A függetlenségi párt elnöktanácsa ma este ülést tartott, a határozat bizalmas.

— Német lovasok bravúrja. Amsterdamból jelentik: Az itteni lapok a német lovas katonák egész sereg hősi tettéről számolnak be. Ezek közül való az alábbi eset is. A dragonyos ezred, amely egy gyalogos ezredet támogatott, bármennyire változtatta helyét napközben, estére mégis a dugott hadállásban levő ellenséges tüzérsg gránáttüzébe jutott. Egy kapitány, aki harminc dragonyossal indult el felderíteni, végül megpillanthatta az egész ellenséges üteget, amint nyugodtan táboroztak a tüzérsg egy eserjés mögött. Senkisémet vette őket észre és nyugodtan haladtak előre, míg végül közvetlen közélről kémlelhetők ki a hadállást. A kapitány összegyűjtötte maroknyi csapatát és beszédet intézett a katonákhoz. Gyerekek, mondta, minek fárasztjuk a gyalogságot, mi magunk is „elvégezzük a dolgot.” Zugó hurrá kiáltásokkal rohanta meg a harminc ember a meglepett ellenséget, amelyet rövid kézi-tusában teljesen letogyverezett és harképtelenné tett. Mire az ellenséges segítség csapatok megérkeztek, a harminc lovas az ágyuk leszerelt záró-készülékével már megjelent a gyalogsági hadállás biztos körébe.

— Vészi Margit vasárnap, november 29-én délután öt órakor tartja meg nagy érdeklődéssel várt előadását a Kölesy-egyesület második irodalmi zsúriján. Vészi Margit külön erre az akklamora irt érdekes munkáját fogja előadni.

— Ügyvédi vizsga. Ifj. Pecsénye István dr. ügyvédjelölt november 23-án a budapesti egységes bírói és ügyvédi vizsgáztató bizottság előtt sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát.

— Mit írnak az orosz lapok? A Pétervárott megjelenő „Russkoje Slovo” egyik hozzászólás juttatott utóbbi számában olvassuk a következő híreket:

Üzérkedő orosz katonatiszt. Belinkobausen báró orosz katonatisztet névtelen feljelentés következtében tiltott spekuláció miatt letartóztatták. A katonatiszt ellen az volt a vád, hogy katonalovakat összevásárolt és meg nem engedett árban adott el, továbbá, hogy mint a rekviráló-bizottság tagja, meg nem engedett üzelmeket folytatott. Ügyének tárgyalása november 3-án volt a pétervári hadbíróóság előtt. Polgári jogainak elvesztésére és 2 és fél évi Szibériába leendő száműzetésre ítélték.

Szergej Mihailovics halálán van. Szergej Mihailovics nagyherceg, a kit a mozgósítás elrendelésokor a cár a szibériai hadsereg inspicálásával bizott meg, ezen után reumát kapott. Betegsége már hónapok óta az ágyhoz kötötte s most általános idegsorvadással fejlődött. A nagyherceg állapota igen válságos. Kezelő orvosai lemondtak róla.

Mihacsok osztrák geológust kicserélték az orosz fogságból. Mihacsok osztrák geológus még a háboru kitörése előtt tudományos kutató uton volt Közép-Azsiában. A háboru kitörésekor orosz hadifogságba került és Taskendben, Turkesztán fővárosában őrizet alá helyezték. Az osztrák külügyminisztérium az amerikai konzulatus útján már régebben lépéseket tett a tudós kiszabadítására. Mint most Taskendből jelenti a „Russkoje Slovo”, az orosz kormány hajlandó volt Mihacsokot szabadon bocsátani azzal a feltétellel, hogy ha cserébe viszont mi szabadon bocsátjuk a mi hadifogságunkba esett M. M. Kovalovszky orosz szociológust. Miután az osztrák kormány a feltételhez hozzájárult, Mihacsok november 3-án hazájába utazott.

— Az elpusztult Longwy. Zürichből jelentik: A Neue Züricher Zeitung haditudósítója, Müller ezredes a következőket írja a szótrombolt Longwyból: A német alaposág nyomában a háboru kezdetén olyan munkát végzett itt, amely intő jel arra, hogy a régi erődítések téglá- és földművelei nem állhatnak ellent a modern lövegeknek. Longwy erődítményei csak voltak. A német tüzérsg leszámolt ezekkel a művekkel és Longwy-t, mint erődítményt örökre kitörülte a históriából. A nagy felfordulásban mégis számos jelét találjuk a német rendszeretnek. Utmutatók, fa, szücsőhidak és lépcsők sorakoznak egymás mellett. A környék nagyon keveset szenvedett, ami ugyancsak a német tüzérsg díszletének szolgálat. A város azonban csak volt és alig hihető, hogy valaha fölépüljön, hanem inkább a német hadászati művészet múzeuma marad.

— Adomány. Lapunkban megjelent apró hirdetés folytán Schwartz Adolf Lippáról 5 koronát juttatott 5 gyermekével nyomorgó asszonynak.

— Öt kőrő egy dióhéjban. Edison Tamas, a világhírű feltaláló nem kisebb ideával foglalkozik, mint azzal, hogy egy dióhéj nagyságu alkalmatosságban öt kőrőt elraktározzon. Ha ez az ideája megvalósul, — mondta európai körútján egyik barátjának — akkor a repülés problémája teljesen meg lesz oldva, mert a lezuhánás eshetősége nem következhetik be, sőt mi több, a repülőgép bármely pillanatban meg is állhat a levegőben. Edison-nak ez a hihetetlennek látszó terve eszünkbe juttatja Tolnai Simonnak, a „Tolnai Világlapja” szerkesztő kiadójának legújabb vállalkozását: mint ismeretes, Tolnai egy nagy, 25 kötetből álló Világlexikont ad ki, melynek első kötete már megjelent. Érdekes és különösen említésre méltó, hogy a „Tolnai Világlexikonát” az első sorától az utolsó betűjéig mese, regény-, történet formában iratja meg. Száraz adathalmazok helyett szórakoztatóan tanulságos elbeszélések, novellisztikus stílusban s menten minden szürke tudakosságától. Tartalom és illusztrációk dolgában pedig egyenest utólrhetetlen teremt. A „Tolnai Világlexikona” 25 kötetben 16.000 oldal, több mint harmincezer kép és színes melléklet lesz. Egy-egy ilyen pompás kötetben kötött lexikont a „Tolnai Világlapja” előfizetői 20 korona belföldi ár helyett 3 koronáért kapnak.

— Adomány. Gallov Rezső államvasúti ellenőr ravatalára szánt koszoru megváltása fejében az aradi tüzetvezetőség központi személynöze 40 koronát adományozott a Vörös Kereszt Egyesület aradi fiókjának.

Magyar temetés

a szerbektől megszálit Zimonyban. (A szerb betörés emlékei. — A zimonyi plébános elbeszélése.)

Az Aradi-Közlöny tudósítójától.

Eszék, november 24.

Pavic Mátyás zimonyi római katolikus lelkész a zimonyi kurtaletti szerb uralomról most a következő érdekes részleteket mondotta el:

— Vinkovcában szálltam az utolsó gyorsvonatra, amely Zimony felé indult. Már a második napon erős ágyuzás volt hallható Zimonyban, amelyeket fegyverek és gépfegyverek ropogása kísért. Éjjel sűrűn háborgatták nyugalmunkat, mégis az első héten csak kevés volt a sebesült. Az első sebesült K. főhadnagy volt, aki a Száva hidját őrizte, a második egy magyar katona. Almatag hangon vizet kért, de aztán esőndesen elhunyt. Hetedikén és nyolcadikán a bombázás borzalmas volt. A föld megindult a borzalmas tüzeléstől, amelyet az ellenségek egymásra zúdítottak. Amikor, szeptember 10-én, szokásomhoz híven hajnali félöt órakor ébredtem, a városom kellemetlen csendült. A kápolnában misét mondtam. Aztán, amikor a sekrestyébe indultam, ott láttam Solon kapucinus atyát, aki csak ennyit mondott: Ön itt? Megértettem. Alig értünk a kápolna elé, megkondultak a keleti templom harangjai s az utcákon kiáltás hangzott:

— Eljén Péter király! Eljén Szerbia!

Sajátságos zörgés is hallatszott: a komitácik jeladása.

Hét órakor együtt reggeliztem Solon páterrel. Hogy minő hangulatban azt magyaráznom sem kell. Kilenc órakor temetnem kellett volna. Őszintén megvallom, inkább sírva, mint énekelve bucsuztatam a halottat. Hát bizony ez nem volt kis dolog. A szerbek bevonultak a városba, a komitácik átnyomultak az utcákon és én mint Svapski (lelkész) kénytelen voltam átvonulni a városom. Amikor elvégeztem a beszédet, a temetőbe mentünk. En a szoltárt énekeltem: Könyörülj én istenem a te nagy könyörületességeddel. Soha, amióta pap vagyok, ezt a szoltárt nem énekeltem oly melegséggel. Tizen kísértük a koporsót. Hirtelen egy komitácik állt elénk: egy óriás, fekete arcú szállas ember, virágokkal, szalagokkal díszítve. Fegyver a vállán. Lassan közeledtünk a veszedelmes alakhoz, aki amikor néhány lépésre megközelítettük, fészeken megállt és szalutált. Megkönnyebbülten sóhajtottunk, a mikor a komitácik eltűnt szemünk elől.

Közben értesültem, hogy a szerbek nagyon tisztelik a halottat. A tisztelgés nem engem, hanem a halottat illette. Utunkban találkoztunk még komitácikkal és más szerb katonákkal. A temetés után a templom kolostorába tértem vissza. Az már tömve volt komitácikkal és katonákkal, akik a freskókat nézegették. Pater Solon magyarázta a képeket. Egyszerre szavába vág egy komitácik.

— Mondd, pap, mit tettek a tieid Protá Tomiccál Szabácsban?

Pater Solon nem hozta ki sodrából ez a beszéd.

— Mi a neved? — kérdezte a komitácik.

— Jovan.

— Lásd, Jovan, háboru idején sok mindent beszélnek. Amikor a törökökkel harcoltak, azt beszéltek és írták, hogy ti csecsemőket szurtek a bajonett élére és kidobjátok az ablakon. Sok mindenről beszéltek, ami, ugye, nem volt igaz?

— Persze, hogy nem volt igaz! — hangzott a válasz.

— No lásd, így beszélnek Protá Tomiccól is és Isten tudja, hogy mi belőle az igaz.

A komitácikat megnyugtatta a válasz. Másnap Pater Solon kopogtatott ajtómon és jelentette, hogy nyissam ki a templomot,

mert a szerbek azt sejtik, hogy magyar katonák rejtőznek benne. Magamhoz véve a kulcsokat, indultam a templomhoz. Három komitási állt ott feltűzőtt szurronnyal. Már szét akarták rombolni a templomot, de eljűk állt a szerb Des Dragutonovics és életét kötötte zálogul, hogy a templomban nem rejtőzik senki. A templomot átkutatták a magnyugodva távoztak.

Pénteken, a bevonulás második napján, a szerbek a sebesültkórházat látogatták meg. Már ez előtt ott volt néhány szerb, akik cigarettákkal kínálgatták a sebesülteket. De a későbbi már hivatalos látogatás volt. Tauszk dr. főorvos a szerb őrnagynak bemutatta a kórház berendezését. Amikor beszélgetés közben egy apáca lépett a terembe, az egyik szerb tiszt székkal kínálta, mondván, hogy a katona szokva van az álláshoz.

Szombaton a szerbek kezdtek Zimonyban berendezkedni. A főutat elnevezték Péter király-uténak s a többi utcákat is szerbre keresztelték. Az utcákon szerb lapokat árusítottak. Vasárnap Pater Solon a rendőrkapitányhoz ment s engedélyt kért, hogy misét mondhasson.

— Nem vagyunk magyarok, — hangzott a válasz — hogy ezt megtiltsuk.

Tisztelegtünk a katonai parancsnoknál és Kolur dr.-nál, akit a polgármesteri székbe ültettek. Még tartott a beszélgetésünk, amikor belépett György herceg tüzértiszti egyenruhában. Rövid beszélgetés után eltávozott.

Hétfőn véget ért a szerb uralom. Csöndesen kimasiroztak Zimonyból, magukkal vive sebesülteiket. Kedden délből hat magyar huszár érkezett Zimonyba s a vezénylő tiszt Adj i-tennel köszöntötte Pater Solont, aki lelkesen kiáltotta a Fogadj isten-t

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1914. évi november 25-én:

C) Bérlet. G) Bérlet.

Hegedűs Gyula felléptével:

Az ördög.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Molnár Ferenc.

Kazdeta este 1/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetőrendező vállalatát.

Alulírottak mélyszéges fájdalomtól le-sújtva tudatjuk, hogy a forrón szeretett apa, testvér, nagybácsi, sógor és rokon

Dr. Réthy László

a magyar nemzeti múzeum nyugalmazott igaz-gató öre, a magyar tudományos akadémia levelezőtagja stb.

Élete 63-ik évében súlyos szenvedés után folyó évi november hó 24-én reggel 6 órakor jobblétre szenderült.

Drága porait folyó évi november 25-én délután fél 3 órakor a József főherceg út 18. számú házból, az ág. hitv. evangélikus egyház szertartásai szerint tartandó ima után helyezték a felső temetőben levő osaládi sírkertben örök nyugalomra.

Áldott legyen emléke!

Arad, 1914. november hó 24-én. 41

Urai Uray Józsefné Réthy Margit, leánya. Urai Uray József, veje. Urai Uray Margitka, Urai Uray Ilonka, unokái. Réthy Viktor, Simon Jenőné szüi. Réthy Etelka, testvérei. Simon Jenő, sógora. Simon Margit, Réthy Jenő, Haszlinger Ferencné sz. Réthy Sarolta, Haszlinger Ferenc, unokáccsai és hugal.

* Az ezen rovat alatt közlöttéért nem vállalunk felelősséget.

Női felöltő

ujdonságok és szőrmearuk

nagy választékban már megérkeztek

György Menyhért és Társa

áruházában

Arad, Andrassy-tér 8. sz.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

Szabott árak! Telefon 855

Számtalanszor bevált

MATTONI FÉLE

GISSHÜBLER

természetes égetővíz

SAVANYUVÍZ

6897

A dugó egészén

húgyhomoknál és hólyaghurutnál, mint a húgysavat megkötő szer.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapított ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 6 korona. 3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül

1121

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kettős „Patent“ füstcső igen jó, mert kevés fával sok meleget ad. Mindenkinnek ajánlhatom. Tisztelettel özv. Márku Miklósné.

Védekezés a kolera ellen!

Hathatós bacillusölő és desinfiáló szer: kistálló, szemétdombok és egyéb föltisztandó helyek részére. — Ara: 1 kg.-m 60 fill. r.

Kapható:

Wajdits György „TURUL“ gyógyszer-tárában Arad (Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)

18908—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. Honvédelmi minis-
ter 189905. sz. rendelete értelmé-
ben közhírré teszem, hogy nyil-
vántartó lappal ellátott lovaknak
az állítási járásból való elvittele
ezennel betiltatott.

Arad, 1914. november 18.

Greén
tőkapitány.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel 8-20
Személyvonat délelőtt 11-42
Személyvonat este 9-39
Személyvonat reggel 5-00

Aradról Budapestre érkeznek:

Gyorsvonat délben 1-25
Személyvonat este 7-25
Személyvonat reggel 5-45
Személyvonat délben 12-30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2-10
Személyvonat reggel 7-50
Személyvonat este 9-30
Személyvonat délben 1-85

Budapestről Aradra érkeznek:

Gyorsvonat este 6-59
Személyvonat délután 8-31
Személyvonat reggel 5-57
Személyvonat este 9-08

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:

Személyvonat reggel 6-49
Személyvonat délben 1-38
Személyvonat délután 5-56
Személyvonat reggel 4-35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:

Személyvonat reggel 6-00
Személyvonat délelőtt 10-10
Személyvonat délután 4-40
Személyvonat este 7-52

950—1914. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a város részére 1915. év-
ben szükséges írógépkellékek szál-
lítása iránt folyó év november
hó 30-án d. e. 10 óraker
árlejtést tart.

Kikiáltási ár: kimutatás sze-
rint.

Bánatpénzül leteendő 100 ko-
rona készpénzben, vagy elfogad-
ható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak
írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
nyújtandók be s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánompénz mellékelve van s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
az árlejtési feltételeket ismeri és
elfogadja.

Az árlejtési feltételek és a
szükségleti kimutatás a gazda-
sági tanácsnok urnál az árlejtést
megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1914. évi november hó
22-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Magyar királyi államvasutak.

294000/1914. szám.

Árverési hirdetmény.

A Kézbesíthetlen küldemények a vasúti üzletszabályzat 81. §-a
értelmében az alább felsorolt állomások teheráruraktáraiban, délelőtt
9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett
nyilvánosan eladatni:

Állomás	1914. december hó	7-én.
Arad	"	"
Békéscsaba	"	"
Brassó	"	"
Budapest dmapart teher p. u.	"	"
Budapest nyugoti pályandvar	"	"
Debreczen	"	"
Eszék	"	"
Fiume	"	"
Győr	"	"
Kassa	"	"
Kolozsvár	"	"
Losoncz	"	"
Miskolcz	"	"
Nagyszeben	"	"
Nagyvárad	"	"
Pápa	"	"
Pécs	"	"
Pozsony	"	"
Sátoralja-Ujhely	"	"
Szabadka	"	"
Szatmárnémeti	"	"
Szeged	"	"
Szolnok	"	"
Temesvár Józsefváros	"	"
Ujvidék	"	"
Zágráb	"	"
Kaposvár	"	"

Budapest, 1914. évi november hó 16-án.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjazatlk).

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekesznek, ha gyermekeik
nek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját

Hajfestő

vagy bajszot a legegzebb állandó
fekete szíre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplókö.

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő
szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és ártalmas
gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő Depillor. E kitünő, a maga nemében páratlan
szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-
tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

840—1914. g. sz.

Árlejtési hirdetmény

Arad sz. kir. város gazdasági
széke a város részére 1915. évben
szükséges fenyőfa szállítása iránt
folyó év november 30-án d. e. 10
órákor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: kimutatás sze-
rint.

Bánatpénzül leteendő 100 ko-
rona készpénzben, vagy elfogad-
ható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis
írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan
nyújtandók be s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a
bánompénz mellékelve van, s ha
az ajánlatot tevő kijelenti, hogy
az árlejtési feltételeket ismeri és
elfogadja.

Az árlejtési feltételek és a
szükségleti kimutatás a gazdasági
tanácsnok urnál az árlejtést meg-
előzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági
székének 1914. évi november hó
22-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 3161

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

258—1914. Eln. szám.

Hirdetmény.

A monarchiával hadállapot-
ban levő államok, ugymint Anglia,
Belgium, Franciaország, Japán,
Oroszország, Szerbia és Montenegró
hazánkban tartózkodó polgárai-
nak összeírása a magyar királyi
belügyminis-ter 8626—1914. eln.
számu kőrendeletével elrendel-
tetvén, felhívom Arad sz. kir.
város területén tartózkodó összes
angol, belga, francia, japán, orosz,
szerb és montenegrói állampolgá-
rokat, hogy összeírásuk végett a
rendőrkapitányság bejelentő hiva-
talában november hó 24-től kez-
dőddőleg legkésőbb 24. november hó
18-ig a rendelkezésükre álló összes
személyi okmányait magukkal
hozva személyesen feltétlenül je-
lentkezzenek. Jelentkezni lehet a
megjelölt napokon reggel 9 órától
délután 1 óráig és délután 4 órá-
tól esti 6 óráig.

A fent sorolt idegen államok
azon polgárainak, aki e hirdet-
ményi idézésre nem jelentkeznek,
az 1881. évi XXI. t. c. 18. § a
alapján az előzetesítés lesz elren-
delve és a körülményekhez képest
ellene az eljárás a külföldiek itt-
lakásáról szóló 1903. évi V. t. c.
alapsján is meg indíthatni.

Figyelemreztetésül közlöm, hogy
az idézett törvénycikkbe ütköző
kihágások az esetek különböző-
ségéhez képest 200 koronáig, il-
letve 600 koronáig terjedhető pénz-
büntetéssel, ha pedig az adatok
szolgáltatására kötelezett valótlan
adatokat mond be, egy hónapig
terjedő elzárással és 400 koronáig
terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1914. évi november hó
28-án.

Greén Nándor,

tőkapitány.

KNAPP SÁNDOR

kelmefestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó Intézete, ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi üzlet: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölk.

Modern ruhafestés legújabb divatszínre, minta után. — Ruhatisztítás vegyileg, száraz úton. — Továbbá csipke- és szövet-függöny, szőrme, szőnyeg, butor-szövet, kézimunkák, keztük sít. sít. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat. 4679

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
  2. Jelige alatt.
  3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ÜZLETEK.

Szép, tágas

üzlethelyiség azonnal kiadó. Bővebbet Vajda, Hunyadi-u. 1., I. emelet. 5676

ALKALMAZÁST NYER.

Asszonyt, esetleg leányt. jobb házból valót, urt családnak, kis fiúcska mellé keresnek. Cím a kiadóhivatalban. 5678

Ügyes

refős-, rövidárus szegédet keres Polák Mór Társa, Lipka. Előnyben részesülnek, kik német, román nyelvet bírják. Fizetés fix, vagy ellátással. 5670

Keresek egy kertészt,

ki úgy virág-, mint konyhakertészetben megbízható és gyümölcs, szőlő kezeleshez ért. Jelentkezni lehet: Salacz-utca 5/a. 5676

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy jókarban levő hálószoba butor megvételre kerestetik. B la tér 1. 5671

Mintegy három waggon rétevéna eadó. Bővebbet a tulajdonosnál, Nyácz Kracsun, Almásyegres, u. p. Magyarád. 5672

Használt gaskályha megvételre kerestetik. Meer Mór és Fla, Andrassy-tér. 5675

Használt de jókarban levő vaskályhákat veszek, esetleg csövekkel. Adler Hugó, Perényi-utca 6/d. Telefon 606. 5680

Zöldség!

Saját termésű petrossyem, sárga répa, carotta, pastinák, zeller, fekete gyökér, nemkülönbön fejes káposzta, karfiol, bímbós kel, vörös káposzta, kelkáposzta, téll retek, vörös cékla répa, vöröshagyma, foghagyma, s.b. lonyhakerüli termékek, kizárólag I. minőségű áruk, előnyösen beszerezhetők szatmári Szabó István falkela és kertészetében Pankota. Kérjen előny-árlapot. 5627

KIADÓ LAKÁS.

Két egymásba nyíló, csinosan berendezett butorozott szoba az emeleten, külön bejáratú kiadó. Erzsébet királyné-körút 18. 5668

INGATLAN.

Eladó magánház, melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5669

Burgonya

rózsa és hópehely, bármily mennyiségben, valamint erdélyi vöröshagyma legolcsóbb árban kapható 5670

Perényi-utca 8d.
Telefon szám 606.

Használt ólom megvételre kerestetik.

564-814. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Aradvárosi Gyermekkorház részére 1915-ben szükséges

körtübeltől 60 kg. Bruns és 90 kg. kórházi gyapot, 80 vég 188. sz és 30 vég 155. sz. mull szállítására iránt folyó év november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: Bruns gyapot 1 kg. 2 kor. 50 fillér, B. jegyű kórházi gyapot 1 kor. 80 fillér, 188. sz. Mull 1 m. 17 fillér, 155. sz. Mull 1 m. 10 fillér.

Bánatpénzül leendő 100 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1914. évi november hó 23-án tartott üléséből.

A gazdasági széke.

848-1914. g. sz.

Arlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi szegényekháza részére 1915-ben szükséges kenyér szállítására iránt folyó év november hó 30-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: 7-es lisztből ké-

szült barna kenyér kg-kint 86 fillér.

Bánatpénzül leendő 300 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek, a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1914. évi november hó 23-án tartott üléséből.

A gazdasági széke.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgörös, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körme alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olosóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.